

ECOLOGIE

RAPPORTAGE

Ecologische scan

Sportcentrumlaan e.o.

te Sittard

Rapport ecologische scan

Sportcentrumlaan e.o., te Sittard

Opdrachtgever	Gemeente Sittard-Geleen Hub Dassenplein 1 6131 LB Sittard
---------------	---

Rapportnummer	21834.001
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	2 augustus 2023

Opsteller ¹	[REDACTED], MSc
------------------------	-----------------

Kwaliteitscontrole	[REDACTED] BSc. [REDACTED] & [REDACTED] ing. [REDACTED]
--------------------	---

¹ AVG

In onze rapportages wordt niet gewerkt met handtekeningen en/of parafen. Conform protocol en eisen uit het kwaliteitssysteem wordt het rapport aantoonbaar vrijgegeven. In het kader van de AVG dient, voorafgaand aan publicatie of bij uitlevering aan derden, bijlagen met kadastrale uittreksels en namen van opdrachtgevers verwijderd dan wel zwartgelakt te worden.

KWALITEITSZORG

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

CERTIFICERING

Econsultancy werkt volgens een dynamisch kwaliteits- en milieusysteem, zoals beschreven in het kwaliteits- en milieuhandboek. Ons kwaliteits- en milieusysteem is gecertificeerd volgens de eisen in de NEN-EN-ISO 9001 en NEN-EN-ISO 14001. Daarnaast staat veilig werken bij Econsultancy voorop en zijn we gecertificeerd voor VCA*.

BETROUWBAARHEID

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten en het al dan niet voorkomen van soorten. De gebruikte informatie omtrent verspreiding van soorten is deels afkomstig uit de NDFF en mag niet zonder toestemming worden verstrekt aan derden of op enige andere wijze openbaar gemaakt worden. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

Al onze rapportages worden opgesteld conform de 'Handreiking omgaan met AVG in bodemonderzoeken' opgesteld door de VKB (29 juni 2022). Hiermee voldoet de rapportage aan de eisen die de wet en NEN-normen ons stellen en wordt tevens voldaan aan de AVG.

GELDIGHEID ONDERZOEK

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Wet natuurbescherming, dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSKENMERKEN EN LANDSCHAPSGEBRUIK	2
2.1	Bodem en geomorfologie	2
2.2	Historisch gebruik.....	3
2.3	Huidig gebruik	8
2.4	Mogelijkheden voor herontwikkeling van onderzoekslocatie	10
3	RESULTATEN QUICKSCAN WET NATUURBESCHERMING.....	12
4	HUIDIGE NATUURWAARDEN GEBIED	15
	Broedvogels.....	15
	Vleermuizen	17
	Grondgebonden zoogdieren	18
	Amfibieën.....	19
	Reptielen	19
	Ongewervelden.....	20
	Vissen	21
	Vaatplanten.....	22
5	ECOLOGISCH POTENTIEEL HERONTWIKKELING	23
5.1	Definities natuurbeheertypen en doelsoorten	23
5.2	Invloed van herontwikkeling op bestaande natuurwaarden	24
	Stimuleren van biodiversiteit en structuurvariatie	24
	Zwemfunctie behouden dan wel terugbrengen	25
	Het behouden van waardevolle houtopstanden	25
	Het laten meanderen van de beek.....	25
	Beheer en onderhoud om variatie in graslanden te behouden en versterken.....	25
	Realiseren van een (lichte) economische en maatschappelijke ontwikkeling	26
5.3	Mogelijke maatregelen ten behoeve van biodiversiteit	27
	Broedvogels.....	27
	Vleermuizen	29
	Grondgebonden zoogdieren	29
	Amfibieën en vissen	30
	Reptielen	30
	Ongewervelden.....	31
	Vaatplanten.....	31
6	SAMENVATTING	32

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van Gemeente Sittard-Geleen opdracht gekregen voor het uitvoeren van ecologische scan aan de Sportcentrumlaan e.o. te Sittard.

In onderhavig rapport wordt ingegaan op de gebiedskenmerken, het landschapsgebruik, de bekende natuurwaarden van het gebied, de resultaten van de quickscan Wet natuurbescherming die voor een deel van de locatie is uitgevoerd, en de invloed van een economische en/of maatschappelijke ontwikkeling. Verder worden een aantal mogelijkheden geschetst voor de ecologische inrichting van een dergelijke ontwikkeling.

Ten behoeve hiervan is het gebied opgesplitst in een deel waar herontwikkeling zal plaatsvinden, en een deel waar een natuur- en landschapsvisie voor is opgesteld. De ecologische scan is een op zichzelf staand document, en geen vervanging voor een volledige quickscan Wet natuurbescherming.

Econsultancy is lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSKENMERKEN EN LANDSCHAPSGEBRUIK

De onderzoekslocatie ligt aan de Sportcentrumlaan e.o. te Sittard. In figuur 2.1 is de onderzoekslocatie weergegeven.

Figuur 2.1. Ligging van het gebied waar herontwikkeling gewenst is, en gebied waar natuur- en landschapvisie voor is opgesteld (bron: Gemeente Sittard-Geleen en Bureau Verbeek).

2.1 Bodem en geomorfologie

Uit bodemgegevens blijkt dat de bodem opgebouwd is uit zandige leemgrond. Volgens gegevens vanuit het BRO-loket is het zuidelijke gedeelte van het gebied gelegen op een bodem met vormsubgroep G21 Daluitspoelingswaaiers. Dit zijn gronden die gevormd zijn in de laatste ijstijden en die vrijwel altijd droog staan. Deze gronden zijn vaak bedekt met een laag dekzand of (zandige) löss en zijn relatief voedingsarme gronden. Het noordelijk deel van het gebied is gelegen op een bodem met vormsubgroep R42 Beekdalbodem. Dit is het laagst gelegen

vlakke deel van het dal van een ingesneden beek of kleine rivier. Beekdalbodems kunnen zowel aan weerszijden begrensd worden door fluviatiele terrassen die bij het insnijden van de beek zijn ontstaan, als door dekzand- of glaciaal landschap. Veel beekdalen zijn van oorsprong diepe glaciale erosiedalen die gedeeltelijk zijn opgevuld met (sneeuw)smeltwater afzettingen. Vanaf het Laat-Pleistoceen is onder invloed van het klimaat en de zeespiegelstijging in, met name beekdalen met een gering verhang, veenvorming op gang gekomen.

2.2 Historisch gebruik

Tot de eerste helft van de twintigste eeuw bestond het gebied nog grotendeels uit ongecultiveerd moerasgebied en grasland. In de Middeleeuwen was de Schwienswei (deel van de onderzoekslocatie) een ondoordringbaar moerasgebied. Hierin werd een strook land afgebakend door een dubbele gracht. De grachten werden gevoed met water uit de Molenbeek. De Hateboer, die werd aangelegd ter verdediging van het gebied, was een weide waarop varkens weidden, van waar uit de naam 'Schwienswei' (varkensweide) is ontstaan. Het gebied binnen de grachten werd opgehoogd en in cultuur gebracht. De Rode Beek in het gebied is destijds vrijwel geheel rechtgetrokken, waardoor het meanderende karakter van deze beek verdween.

Vanaf de jaren 1950 en 1960 is het gebied ontsnipperd geraakt, onder andere door de aanleg van een sportcomplex, het realiseren van een woonwagencentrum en enkele bedrijfspercelen. Inmiddels zijn in het kader van herinrichting reeds tal van werkzaamheden uitgevoerd: Door bestaande paden op te knappen en nieuwe paden en bruggen aan te leggen, is de toegankelijkheid sterk verbeterd. Verder meandert de Rode Beek nu door het gebied, is het grachtenstelsel van de Hateboer gedeeltelijk hersteld en is er gezorgd voor de aanvoer van oppervlaktewater naar de visvijvers. In deze visvijvers zijn tevens verscheidene paaiplaatsen aangelegd.

Het gebied waarvoor de herontwikkeling gewenst is, is volgens gegevens uit Topotijdreis in de jaren '70 bebouwd met een zwembadcomplex en sportcentrum. Op het terrein waren sportvelden, een zwembad, een sporthotel en een sportopleidingsinstituut aanwezig, onder de naam Euregionaal Sport- en Congrescentrum Sittard (Gemeente Sittard-Geleen, d.d. 26 juni 2013). Een deel van de bebouwing is reeds in 2016 geamoveerd.

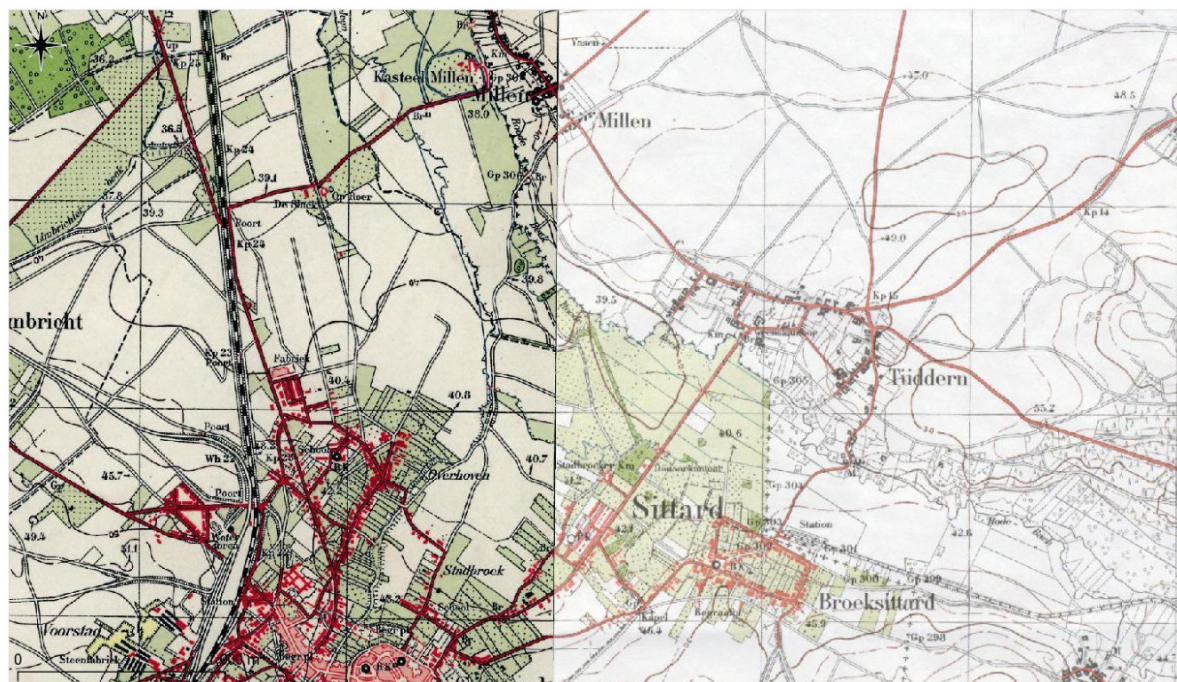
In figuur 2.2 tot en met 2.9 zijn de veranderingen in het gebied door de tijd op kaart weergegeven.

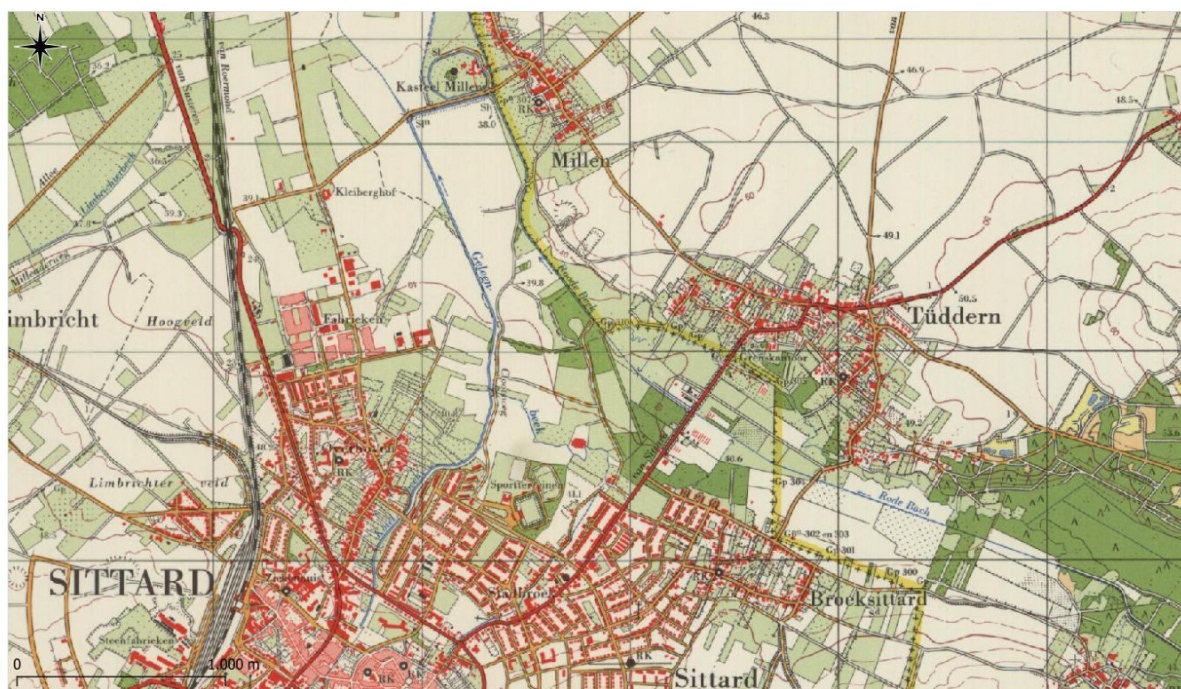
Figuur 2.2. Impressie van het gebied in 1850 (bron: Topotijdreis).

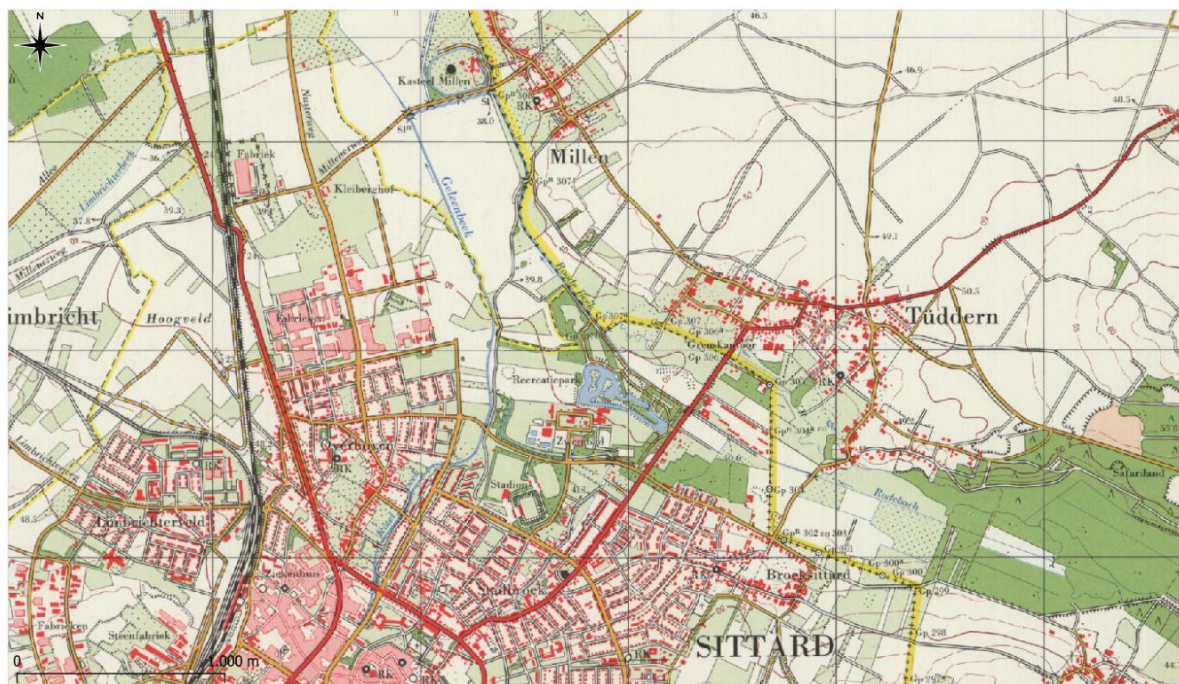
Figuur 2.3. Impressie van het gebied in 1900 (bron: Topotijdreis).

Figuur 2.4. Impressie van het gebied in 1950 (bron: Topotijdreis).

Figuur 2.5. Impressie van het gebied in 1970 (bron: Topotijdreis).

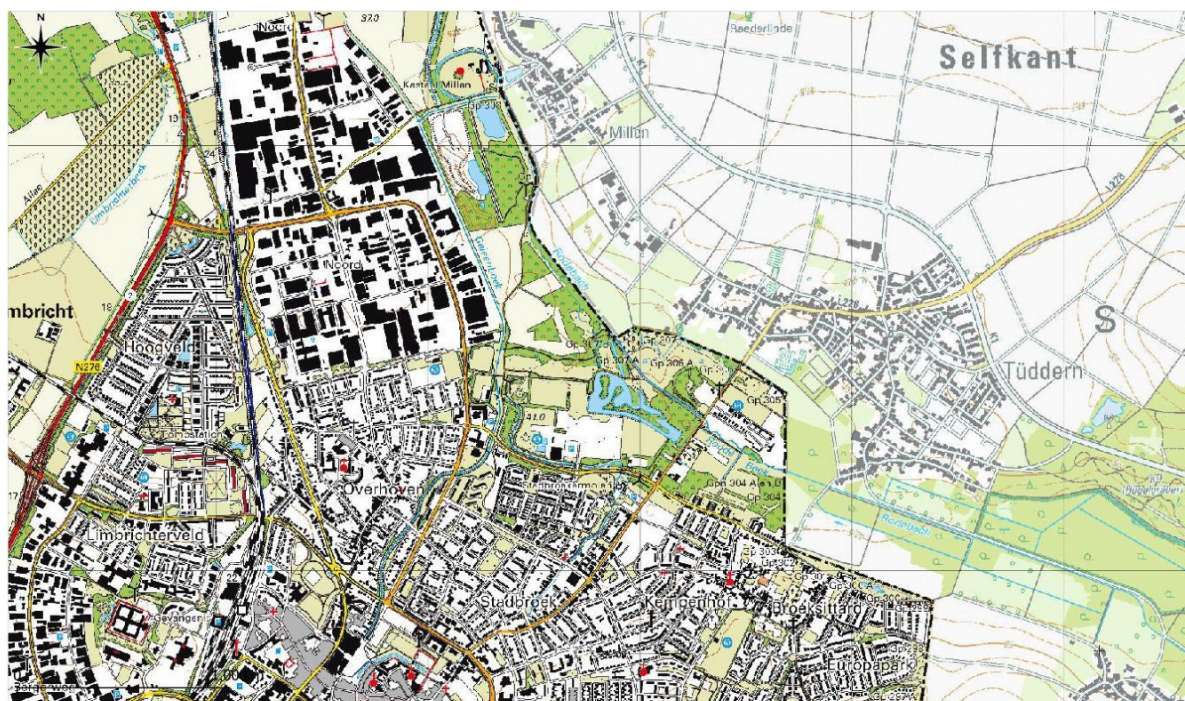
Figuur 2.6. Impressie van het gebied in 1980 (bron: Topotijdreis).

Figuur 2.7. Impressie van het gebied in 1990 (bron: Topotijdreis).

Figuur 2.8. Impressie van het gebied in 2010 (bron: Topotijdreis).

Figuur 2.9. Impressie van het gebied in 2016 (bron: Topotijdreis).

2.3 Huidig gebruik

Het gebied ten behoeve van de herontwikkeling, is bebouwd met een zwembadcomplex, bestaande uit meerdere gebouwen en buitenzwembaden. Deze gebouwen zijn grotendeels opgebouwd uit bakstenen muren, en voorzien van een plat dak. Ten oosten van het zwembadcomplex is parkeergelegenheid gelegen. Verder is een niet meer in gebruik zijnde klintoren ten noorden van het zwembadcomplex gesitueerd. Een deel van de onderzoekslocatie wordt doorkruist door de Molenbeek, welke zich ten westen van de onderzoekslocatie afsplitst van de Geleenbeek.

De onderzoekslocatie wordt verder gekarakteriseerd door (verruigd) grasland met houtwallen, bosschages, bomenrijen en solitaire bomen. Aan de noordwestzijde van de onderzoekslocatie is een imkerij gesitueerd. Ten noordoosten van de onderzoekslocatie is een grote vijver gesitueerd (de Visvijver). Deze vijver maakt onderdeel uit van het recreatiegebied de Schwienswei. Het gebied wordt met name gebruikt door wandelaars, en als hondenloslooplek. Voor een verdere impressie van het gebied, wordt verwezen naar bijlage I.

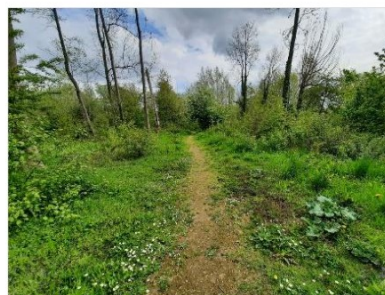
Recreatiegebied de Schwienswei wordt verder gekarakteriseerd door een parkachtige omgeving met loofbos, grasland, beekjes, poelen en weides. Het gebied wordt doorkruist en omgeven door de Geleenbeek, de Molenbeek en de Roode Beek. Bij de grens met Duitsland loopt het natuurlijke karakter door in het natuurgebied Tüdderner Fenn (bron: Visit Zuid-Limburg). In figuur 2.10 tot en met 2.15 zijn enkele impressies weergegeven van het gebied, middels foto's die genomen zijn tijdens het veldbezoek van 26 april 2023.

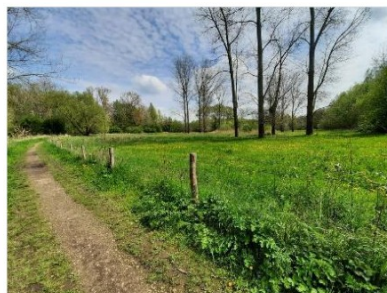
Figuur 2.10. De Visvijver.

Figuur 2.11. Visvijver met eenden en ganzen.

Figuur 2.12. Impressie van deel van het gebied, nabij de Visvijver.

Figuur 2.13. Grasland in gebied.

Figuur 2.14. Bos met takkenrillen en dood hout.

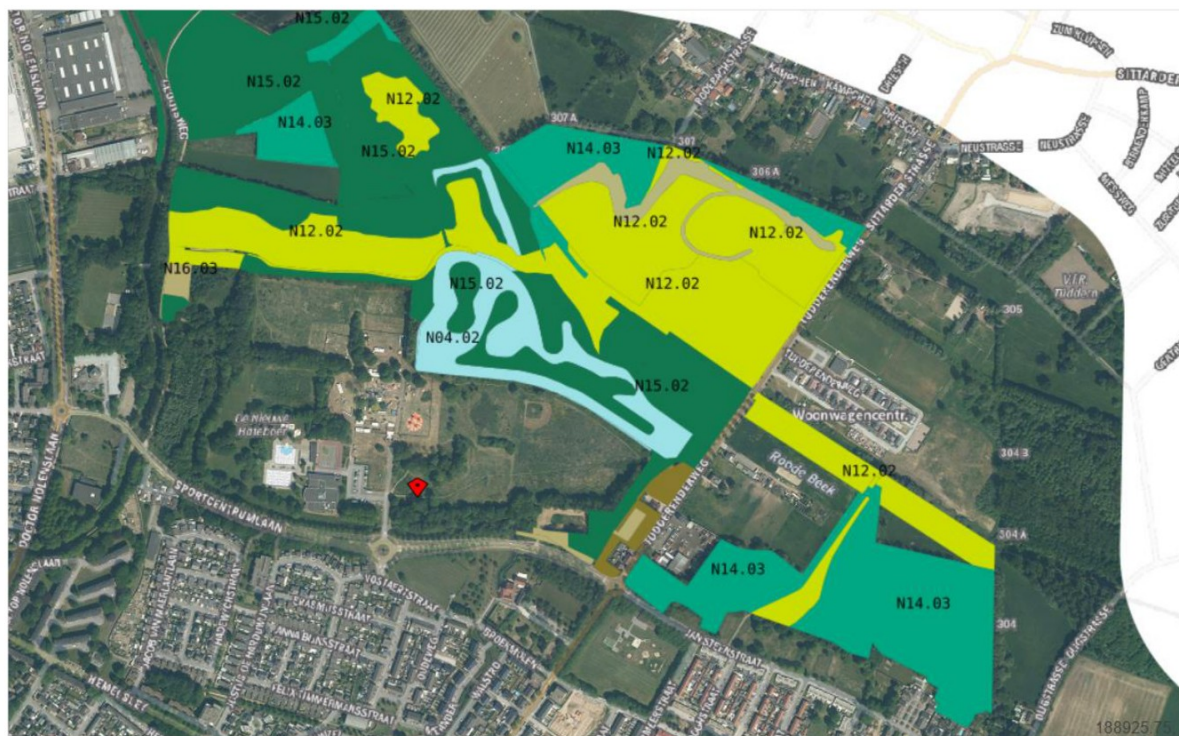

Figuur 2.15. Eén van de beken in het gebied.

De Schwienswei maakt deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). In tabel 2.1 zijn de verschillende natuurbeheertypen in het gebied en de omgeving hiervan weergegeven. In figuur 2.16 zijn de locaties van de betreffende natuurbeheertypen weergegeven.

Tabel 2.1. Verschillende natuurbeheertypen in het gebied.

Natuurbeheertype	Definitie
N15.02	Dennen-, eiken- en beukenbos
N16.03	Droog bos met productie
N16.04	Vochtig bos met productie
N12.02	Kruiden- en faunarijk grasland
N04.02	Zoete plas
N14.03	Haagbeuken- en essenbos
N12.06	Ruigteveld

Figuur 2.16. Onderdelen van het Natuurnetwerk Nederland (bron: Provincie Limburg).

De locatie wordt door de Sportcentrumlaan begrensd. Ten zuiden van de Sportcentrumlaan is een woonwijk gelegen, in het stadsdeel Stadbroek. Ten oosten van de Tudderenderweg is landelijk gebied gelegen, met enkele woningen, een woonwagencentrum, en enkele gras- en weilanden en loofbos. Het gebied wordt tevens door-
kruist door de Roode Beek. De graslanden en het loofbos behoren (deels) toe aan het Natuurnetwerk Nederland (figuur 2.16).

2.4 Mogelijkheden voor herontwikkeling van onderzoekslocatie

De initiatiefnemer is voornemens de onderzoekslocatie te herontwikkelen. Hiervoor zijn een aantal denkrichtingen uitgewerkt. Verschillende mogelijkheden binnen deze denkrichting zijn:

- Stimuleren van biodiversiteit en structuurvariatie;
- Zwemfunctie behouden dan wel terugbrengen;
- Het terugbrengen van de Hateboer;
- Het beleefbaar maken van de Romeinse historie;
- Het behouden van waardevolle houtopstanden;

- Het laten meanderen van de beek, onder andere ten gunste van de biodiversiteit in het gebied;
- Het creëren van een verbinding met de Stadbroekermolen;
- Beheer en onderhoud om variatie in graslanden te behouden en versterken;
- Realiseren van een (lichte) economische en maatschappelijke ontwikkeling.

De verschillende denkrichtingen zijn verder uitgewerkt in de 'Concept natuur- en landschapsvisie' van Gemeente Sittard-Geleen en bureau Verbeek (d.d. 28 september 2021).

3 RESULTATEN QUICKSCAN WET NATUURBESCHERMING

In bijlage I is de quickscan Wet natuurbescherming bijgevoegd. De quickscan betreft een locatiegebonden scan die weergeeft welke beschermde soorten en gebieden mogelijk op de onderzoekslocatie aanwezig zijn en is opgesteld om te voorkomen dat beschermde soorten verstoord, gedood of verwond raken, of vaste rust- en/of voortplantingsplaatsen beschadigd of vernietigd worden. De resultaten van de quickscan Wet natuurbescherming voor het deel van de onderzoekslocatie waar de herontwikkeling gewenst is, zijn weergegeven in tabel 3.1.

Tabel 3.1. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden/ opmerkingen*
Broedvogels	algemeen	ja	ja	nee	nee	werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	ja	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	afhankelijk van voorgenomen plannen aanvullend onderzoek naar grote gele kwikstaart, bosuil, boomvalk, havik, ransuil, rode wouw, torenvalk, wespandief en zwarte wouw
	categorie 4 broedvogels	ja	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	afhankelijk van voorgenomen plannen aanvullend onderzoek naar buizerd, sperwer en zomertortel
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	afhankelijk van voorgenomen plannen aanvullend onderzoek naar gebouwbezonende vleermuizen, aanvullende inspectie naar geschikte verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen en aanvullende inspectie in voormalige klimtoren en bijgebouw
	foerageergebied	ja	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	aanvullend onderzoek mogelijk nodig, afhankelijk van voorgenomen plannen (overleggen met ecologisch deskundige)
	vliegroutes	ja	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	aanvullend onderzoek naar vliegroutes voor vleermuizen wordt noodzakelijk geacht bij bomenkap of toename van verlichting op bomenrijen
Grondgebonden zoogdieren		ja	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	afhankelijk van voorgenomen plannen wordt aanvullend onderzoek naar bever noodzakelijk geacht in eerste instantie wordt aanvullende inspectie naar das noodzakelijk geacht voor steenmarter en eekhoorn werken in vrijstellingsperiode conform ecologisch werkprotocol, of ook aanvullend onderzoek

Soortgroep	Geschied habitat	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag	Bijzonderheden/ opmerkingen*
Amfibieën	ja	mogelijk	nee	nee	werkzaamheden uitvoeren conform ecologisch werkprotocol
Reptielen	ja	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	afhankelijk van voorgenomen plannen wordt aanvullend onderzoek naar levendbarende hagedis en hazelworm wordt noodzakelijk geacht mogelijk werken conform ecologisch werkprotocol in gecombineerde vrijstellingsperiode (half augustus – september)
Vissen	ja	mogelijk	nee	nee	eventuele dempen van jaarrond houdend water uitvoeren conform ecologisch werkprotocol
Libellen en vlinders	ja	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	afhankelijk van voorgenomen plannen, aanvullend onderzoek of aanvullende inspectie naar bosbeekjuffer, grote vos, grote weerschijnvlinder, iepenpage, kleine ijsvogelvlinder en teunisbloempijlstaart
Overige ongewervelden	mogelijk	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van inspectie	in eerste instantie wordt aanvullende inspectie naar habitat van vliegend hert noodzakelijk geacht
Vaatplanten	nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming					
Gebiedsbescherming	Gebied aanwezig	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Vergunningplicht	
Natura 2000	6,8 km	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van nader onderzoek	contact opnemen met ecologisch deskundige op moment dat plannen verder uitgewerkt zijn, mogelijk wordt oriënterend onderzoek middels AERIUS-calculator noodzakelijk geacht
Natuurnetwerk Nederland	gelegen in	mogelijk	mogelijk	mogelijk	contact opnemen met ecologisch deskundige op moment dat plannen verder uitgewerkt zijn, mogelijk is dan een Nee-tenzij toets benodigd
Houtopstanden	ja	mogelijk	mogelijk	mogelijk	afhankelijk van bomenkap, geldt mogelijk artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming met meldingsplicht en herplantplicht

* Wijzigingen in het planvoornemen kunnen van invloed zijn op de uitkomst van het onderzoek.

Conclusie

Op basis van onderhavige quickscan geldt, afhankelijk van de voorgenomen plannen, dat een aanvullend onderzoek naar diverse soortgroepen noodzakelijk wordt geacht. Voor een volledig overzicht van de betreffende soorten, wordt verwezen naar tabel 9.1. Voor beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn

overtredingen ten aanzien van de Wet natuurbescherming wegens het ontbreken van geschikt habitat, het ontbreken van sporen en/of vanwege een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling niet aan de orde. Wel dient rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht ten aanzien van amfibieën en grondgebonden zoogdieren.

Tevens dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen. Het wordt aanbevolen om de werkzaamheden op te starten, dan wel uit te voeren, buiten het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met half augustus. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden, wordt vanwege de ligging een oriënterend stikstofonderzoek middels AERIUS-calculator noodzakelijk geacht. Ten aanzien van Natuurnetwerk Nederland geldt dat contact opgenomen dient te worden met een ecologisch deskundige op het moment dat de plannen verder uitgewerkt zijn, om te bepalen of vervolgstappen benodigd zijn. Ten aanzien van beschermde houtopstanden geldt bij kap buiten de bebouwde kom mogelijk artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming, met meldings- en herplantplicht.

Aanbeveling

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning, kunnen geen conclusies getrokken worden over de daadwerkelijke aan- of afwezigheid van streng beschermde soorten. Wel kan gesteld worden dat, mits juridisch en ecologisch goed onderbouwd en mits voldoende mitigerende en versterkende maatregelen getroffen worden, op ecologisch vlak geen bezwaren worden voorzien bij de voorgenomen economische en/of maatschappelijke ontwikkeling.

4 HUIDIGE NATUURWAARDEN GEBIED

Op basis van bureauonderzoek en een veldbezoek, zijn de natuurwaarden in het gebied in kaart gebracht. Hierbij is gekeken naar verspreidingsgegevens, eerdere rapportages, en het aanwezige habitat/verblijfsmogelijkheden op en in de buurt van de projectlocatie. Tevens zijn gegevens verzameld over het potentieel voorkomen van (beschermde) flora en fauna van de Rode Lijst. Tenslotte wordt ingegaan op enkele invasieve exoten, welke een bedreiging kunnen vormen voor de bestaande natuurwaarden in het gebied.

Broedvogels

Het gebied biedt een diversiteit aan biotopen, waardoor deze geschikt geacht wordt voor een groot aantal vogelsoorten om te broeden dan wel om te foerageren. De Visvijver wordt gebruikt door soorten als aalscholver, blauwe reiger, grauwe gans, grote zilverreiger, ijsvogel, krakeend, kuifeend, meerkoet en wilde eend om te foerageren (figuur 4.1 en 4.2). Van een aantal van deze soorten is tevens bekend dat deze broeden op of nabij de Visvijver. Het betreft soorten als waterhoen, wilde eend en meerkoet. Nabij de Visvijver zijn tevens waarnemingen bekend van de volgende exoten: Chinese knobbelgans, de Grote Canadese gans en de nijlgans. Deze soorten zijn tevens tijdens het veldbezoek van 26 april 2023 waargenomen. De nijlgans staat sinds augustus 2017 tevens vermeld op de Unielijst Invasieve Exoten. Dat houdt in dat Nederland de verplichting heeft om in de natuur aanwezige populaties op te sporen en te verwijderen, dan wel zodanig te beheren dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Figuur 4.1. Ijsvogel (bron: Econsultancy).

Figuur 4.2. Blauwe reiger (bron: Econsultancy).

De houtige begroeiingen, als bossingels, bosvakken, bosschages, losse bomen en struweel, bieden voor veel vogelsoorten broedmogelijkheden. Algemene soorten als gaai, groene specht, grote bonte specht, merel, mezen, roodborst, tjiftjaf, vink, winterkoning, zanglijster en zwartkop kunnen gebruik maken van de bosachtige omgeving om te foerageren en broeden (figuur 4.3 en 4.4). Roofvogels als buizerd, torenvalk, havik en sperwer kunnen gebruik maken van de open delen van het terrein om te foerageren.

Figuur 4.3. Groene specht (bron: Econsultancy).

Figuur 4.4. Merel (bron: Econsultancy).

Een aantal Rode Lijst soorten welke in de afgelopen vijf jaar volgens verspreidingsgegevens meermaals zijn waargenomen in het gebied, zijn grauwe vliegenvanger, grote lijster, koekoek, torenvalk en wielewaal. Voor de grauwe vliegenvanger en wielewaal geldt tevens dat deze baltsend/zingend waargenomen zijn (figuur 4.5 en 4.6). In tabel 4.1 wordt de staat van instandhouding van de waargenomen Rode Lijst soorten benoemd, conform gegevens van Sovon.

Tabel 4.1. Overzicht van in de afgelopen vijf jaar waargenomen Rode Lijst vogels, en hun staat van instandhouding (bron: Sovon).

Soort	Staat van instandhouding als broedvogel	Staat van instandhouding als niet-broedvogel
Grauwe vliegenvanger	Zeer ongunstig	Onbekend
Grote lijster	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig
Koekoek	Zeer ongunstig	Onbekend
Torenvalk	Zeer ongunstig	Matig ongunstig
Wielewaal	Zeer ongunstig	Onbekend

Figuur 4.5. Torenvalk (bron: Econsultancy).

Figuur 4.6. Wielewaal (bron: Econsultancy).

Enkele andere soorten, met jaarrond beschermde nesten of anderszins een beschermde status in Limburg (als categorie 4 vogelsoort conform de Wet natuurbescherming (voor meer informatie, zie <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR604161/1>) voor wie het gebied ecologische waarde heeft, zijn buizerd, grote gele kwikstaart, ijsvogel, ransuil en sperwer (figuur 4.7 en 4.8). Van grote gele kwikstaart en ijsvogel zijn volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF ook bekend dat deze in het gebied een vastgesteld territorium hadden dan wel hebben. Deze soorten maken gebruik van de verschillende beken die het gebied doorkruisen om te foerageren en in de oevers te nestelen.

Figuur 4.7. Ransuil (bron: Econsultancy).

Figuur 4.8. Buizerd (bron: Econsultancy).

Vleermuizen

In het gebied komen verschillende soorten vleermuizen voor. Deze kunnen gebruik maken van lijnvormige elementen als vliegroute, zoals de bosranden, beken, singels en bomenrijen. Daarnaast kunnen ze gebruik maken van het gebied zelf als foerageergebied. De bebouwing en bomen met holten, scheuren of spleten kunnen tevens gebruikt worden als verblijfplaats door vleermuizen. Volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar enkel waarnemingen bekend van de gewone dwergvleermuis. Echter komen in de omgeving Sittard ook vleermuissoorten als ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, franje-staart, laatvlieger en baardvleermuis voor. Deze soorten kunnen ook gebruik maken van het gebied om te foerageren, migreren of verblijven.

Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF zijn in het gebied in de afgelopen vijf jaar waarnemingen bekend van bever, das, eekhoorn, haas, mol, otter, ree, vos, wasbeer en wild zwijn. De waarnemingen van das, haas, otter en wild zwijn betreffen éénmalige waarnemingen. Met name de bever is prominent aanwezig in het gebied, te zien aan de knaagsporen die het dier achterlaat. Tijdens het veldbezoek zijn vraatsporen en beverglijbanen aangetroffen in het gebied. De bever profiteert van de aanwezigheid van beken omringd door loofbomen met zachthout, als wilg en populier (figuur 4.9).

Een andere soort die het vermelden waard is, is de otter. Deze is volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF in 2022 éénmalig waargenomen nabij de Visvijver. De otter leeft in oeverzones met voldoende dekking en rust en schoon en zoet water (figuur 4.10).

Figuur 4.9. Bever (bron: Econsultancy).

Figuur 4.10. Otter (bron: Econsultancy).

De wasbeer wordt sinds augustus 2016 tevens benoemd op de Unielijst Invasieve Exoten. Volgens de Unielijst Invasieve Exoten dienen bestaande populaties zoveel mogelijk beperkt te worden om uitbreiding en schade te voorkomen. Uit een rapport van de Zoogdierverseniging over de wasbeer in Limburg blijkt dat vangen noodzakelijk is om een forse toename in wasberen in de provincie te voorkomen. Wanneer geen maatregelen getroffen zullen worden, zal dit naar alle waarschijnlijkheid resulteren in overlast voor burgers, wanneer wasberen in de omgeving van mensen leven. De toename van wasberen zal ook leiden tot oplopende schade aan kwetsbare fauna, waaronder schaarse broedvogels, amfibieën, kleine zoogdieren en overwinterende vleermuizen (La Haye, M., D. L. Bekker, R. Delbroek en R. Janssen; 2022). De aanwezigheid van wasbeer wordt voor de overige fauna in het gebied dan ook niet als wenselijk geacht.

Voor het wild zwijn geldt, dat in Nederland gebieden aangewezen zijn waar de soort mag voorkomen. Het betreft de Veluwe en Nationaal Park de Meinweg. Volgens Nederlandse wet en regelgeving mag deze soort buiten deze standplaatsen niet voorkomen en daar wordt deze dan ook afgeschoten, met name wegens de schade die de dieren kunnen aanbrengen in landbouwgebieden.

Soorten die wegens hun schuwe aard en verborgen levenswijze volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF niet zijn waargenomen, maar die volgens de verspreidingsatlas wel voorkomen in het kilometerhok waar zich het gebied in bevindt, zijn kleine marterachtigen: hermelijn, wezel en bunzing (figuur 4.11 en 4.12). Het gebied biedt wegens de afwisseling in houtsingels, bomenrijen, bosschages, beken, groene oevers, takkenrillen,

rommelhoekjes, en verruigd en natuurlijk grasland, ideaal biotoop voor deze soorten. Hierbij zijn lijnvormige landschapselementen van belang, aangezien deze de leefgebieden met elkaar verbinden en tevens leefgebied vormen. Tijdens het veldbezoek is tevens een wezel waargenomen in één van de houtsingels in het gebied.

Figuur 4.11. Hermelijn (bron: Econsultancy).

Figuur 4.12. Bunzing (bron: Econsultancy).

Amfibieën

Volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar waarnemingen bekend van Alpenwatersalamander, bruine kikker, gewone pad, groene kikker (onb.) en kleine watersalamander in het gebied (figuur 4.13 en 4.14). De Alpenwatersalamander maakt gebruik van de (bos)poelen die onder andere in het natuurlijk grasland gesitueerd zijn. Soorten als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn niet erg kritisch ten aanzien van hun voortplantingshabitat, zolang voldoende water aanwezig is. Wegens de visstand in de Visvijver, is de verwachting dat amfibieën slechts beperkt succesvol zullen kunnen voortplanten in het betreffende water.

Figuur 4.13. Kleine watersalamander (bron: Econsultancy).

Figuur 4.14. Bruine kikker (bron: Econsultancy).

Reptielen

In de omgeving van het gebied zijn waarnemingen bekend van hazelworm en levendbarende hagedis (figuur 4.15). Echter zijn volgens verspreidingsgegevens van de afgelopen vijf jaar geen waarnemingen bekend van deze soorten in het gebied zelf. In het gebied zelf zijn enkel waarnemingen bekend van de lettersierschildpad. Het

betreft een exoot, welke tevens vermeld staat op de Unielijst Invasieve Exoten. Tijdens het veldbezoek zijn op de Visvijver meerdere lettersierschildpadden waargenomen.

Volgens verspreidingsatlas zijn in het kilometerhok waar de Schwienswei gelegen is, in elk geval in de afgelopen 20 jaar geen waarnemingen bekend van ringslang. Het gebied wordt echter qua habitat wel geschikt geacht voor ringslang, aangezien de soort gebonden is aan waterrijke habitats. De soort staat als kwetsbaar aangemerkt op de Rode Lijst van reptielen (figuur 4.16).

Figuur 4.15. Hazelworm (bron: Econsultancy).

Figuur 4.16. Ringslang (bron: Econsultancy).

Ongewervelden

Wegens de afwisseling tussen bosrijke en open gebieden met verruigd en natuurlijk grasland, beken en water in de vorm van de Visvijver, wordt het gebied geschikt geacht voor een groot aantal ongewervelden als voortplantings- en foerageerhabitat. In totaal zijn in de afgelopen vijf jaar vijftien soorten libellen waargenomen, waarvan de bruine korenbout en weidebeekjuffer het meest talrijk zijn (figuur 4.17 en 4.18). Een Rode Lijst libellensoort die éénmalig in het gebied waargenomen is, is de bosbeekjuffer. De soort wordt op de Rode Lijst als bedreigd aangemerkt. De bosbeekjuffer heeft bosbeken als habitat, welke gekenmerkt worden door een natuurlijke morfologie en een grote variatie in stroomsnelheid, meestal veroorzaakt door meanders en natuurlijke obstakels in de beek. De beken dienen grotendeels beschaduwd te zijn, en arm aan vaatplanten.

Figuur 4.17. Bruine korenbout (bron: Econsultancy).

Figuur 4.18. Weidebeekjufter (bron: Econsultancy).

Daarnaast zijn in totaal 21 soorten dagvlinders waargenomen, waarvan het bont zandoogje, de dagpauwoog, het icarusblauwtje, landkaartje en oranjetipje het talrijkst zijn (figuur 4.19). Bijzondere soorten die in het gebied voorkomen zijn de kleine parelmoervlinder en iepenpage. De kleine parelmoervlinder wordt op de Rode Lijst als kwetsbaar aangemerkt (figuur 4.20). De iepenpage heeft een streng beschermde status conform de Wet natuurbescherming.

Figuur 4.19. Icarusblauwtje (bron: Econsultancy).

Figuur 4.20. Kleine parelmoervlinder (bron: Econsultancy).

Het vliegend hert is niet waargenomen in het gebied, maar komt wel voor in de omgeving van het gebied. Andere wel in het gebied voorkomende ongewervelden die in grote(re) getallen voorkomen volgens de verspreidingsgegevens, zijn de grote groene sabelsprinkhaan, de greppelsprinkhaan, de geringelde smalboktor, de groene schildwants, het hennepnetelgoudhaantje, de pyjamaschildwants, de weideschorpioenvlieg, het zevenstippelig lieveheersbeestje en de zuringwants. Er zijn weinig gegevens bekend over bijen en nachtvlinders.

Vissen

Volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF komen er geen beschermde vissen in het gebied voor. Er zijn verder weinig gegevens bekend over vissen in het gebied. De enige soort die volgens verspreidingsgegevens in de

afgelopen vijf jaar waargenomen is, is de blauwband, sinds augustus 2016 opgenomen in de Unielijst Invasieve Exoten. Volgens gegevens van de lokale sportvisserij, zijn in de Visvijver verder soorten als karper, zeelt, baars, snoek en paling aanwezig. Een aantal van deze soorten, zoals de karper, zorgt er middels zijn paai- en voedselzoekgedrag voor dat waterplanten verdwijnen en extra nutriënten in de waterkolom gebracht worden.

Middels de extra nutriënten die vrijkomen treedt algenbloei op en vertroebelt het water. Daarmee neemt het leefgebied van lokale vissoorten en andere organismen af (Heuts, P.G.M., 2007).

Vaatplanten

Het gebied wordt gekenmerkt door de volgende natuurbeheertypen: dennen-, eiken- en beukenbos, droog bos met productie, vochtig bos met productie, kruiden- en faunairijk grasland, zoete plas, haagbeuken- en essenbos en ruigteveld (zie ook tabel 2.1). Tijdens het veldbezoek zijn algemene soorten als bloedzuring, margriet, madeliefje, kleeftkruid, grote brandnetel, paardenbloem, gewoon speenkruid, gewone klit, gewone smeerwortel, gele lis, look-zonder-look, ridderzuring, watermunt en zevenblad waargenomen. Tevens is Japanse duizendknoop aangetroffen, een soort die tevens vermeld wordt op de Unielijst Invasieve Exoten. Verder zijn volgens verspreidingsgegevens waarnemingen bekend van soorten als brede wespenorchis, gevlekt longkruid, gewone hennepnetel, gewoon biggenkruid, grote ereprijs, kleine klaver, kruipende boterbloem, moerasspirea, peen, pinksterbloem, pitrus, riet, smalle weegbree, stinkende gouwe en zomerfijnstraal. Een groot aantal van de voornoemde soorten duidt erop dat het gebied plaatselijk relatief voedsel- en stikstofrijk is.

Volgens verspreidingsgegevens uit de NDFF zijn in de afgelopen vijf jaar de volgende Rode Lijst soorten waargenomen in het gebied: Oosterse morgenster, rapunzelklokje en witte munt. Het betreft in alle gevallen één waarneming. Deze soorten worden allen als kwetsbaar aangemerkt op de Rode Lijst voor vaatplanten. De Oosterse morgenster is in Nederland vrij sterk gebonden aan glanshavervegetaties die door de mens in stand gehouden worden door middel van maaien en hooien. Het rapunzelklokje komt voor in matig voedselrijke gras- en hooilanden, en begraasde graslanden, mits niet te intensief begraasd en bemest. Witte munt heeft diverse standplaatsen, en heeft storingsmilieus als biotoopvoorkeur. In het gebied zijn deze soorten allen aangetroffen in het verruigde grasland.

5 ECOLOGISCH POTENTIEEL HERONTWIKKELING

5.1 Definities natuurbeheertypen en doelsoorten

In tabel 2.1 zijn de verschillende natuurbeheertypen omschreven. Voor de verschillende natuurbeheertypen geldt, dat de biotische kwaliteit wordt uitgedrukt in het voorkomen van kwalificerende soorten uit verschillende soortgroepen. In tabel 5.1 zijn de verschillende soortgroepen en kwalificerende soorten benoemd.

Tabel 5.1. Natuurbeheertypen en bijbehorende kwalificerende soortgroepen en soorten.

Natuurbeheer-type	Kwalificerende soortgroepen	Kwalificerende soorten
N15.02	Planten	bochtige klaver, bosanemoon, dalkruid, dennenorchis, dennenwolfsklauw, dubbel-loof, Duitse brem, echte guldenroede, fraai hertschooi, gebogen driehoeksvaren, geschubde mannetjesvaren, gewone salomonszegel, grote veldbies, hengel, klein wintergroen, kleine keverorchis, koningsvaren, kranssalomonszegel, lelietje-van-dalen, linnaeusklokje, mispel, ruige veldbies, schaduwkruid, steenbraam, stekende wolfsklauw, stengelloze sleutelbloem, stippelvaren, stofzaad, valse salie, valse zandzegge, wilde narcis s.s., witte klaverzuring, witte veldbies, zevenster, Zweedse kornoelje
	Broedvogels	appelvink, boomklever, boomleeuwerik, fluiter, geelgors, groene specht, keep, kleine bonte specht, middelste bonte specht, raaf, sijs, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, zwarte specht
N16.03	Broedvogels	appelvink, boomklever, boomleeuwerik, fluiter, geelgors, groene specht, keep, kleine bonte specht, middelste bonte specht, raaf, sijs, vuurgoudhaan, wespandief, wielewaal, zwarte specht
N16.04	Broedvogels	appelvink, blauwborst, boomklever, boomkruiper, fluiter, groene specht, grote bonte specht, keep, kleine bonte specht, matkop, middelste bonte specht, nachtegaal, sijs, vuurgoudhaan, wielewaal, zwarte specht
N12.02	Planten	bochtige klaver, echte koekoeksbloem, gewone brunel, gewone margriet, grote ratelaar, kamgras, karwijvarkenskervel, klavervreter, klein vogelpootje, knolvossenstaart, knoopkruid, moerasstruisgras, muizenoor, polei, spits havikskruid, waterkruid, witte munt, zwarte zegge
	Dagvlinders	argusvlinder, bruin blauwtje, bruine vuurvlinder, bruin zandoogje, geelsprietdikopje, groot dikkopje, hooibeestje, kleine parelmoervlinder, zwartsprietdikopje
N04.02	Planten	brede waterpest, doorgroeid fonteinkruid, drijvende waterweegbree, drijvend fonteinkruid, fijn hoornblad, fijne waterranonkel, gesteeld sterrenkroos, glanzig fonteinkruid, groot blaasjeskruid, groot nimfkruid, grote waterranonkel, haaksterrenkroos, kikkerbeet, krabbenscheer, kransvederkruid, langstengelig fonteinkruid, oeverkruid, ongelijkbladig fonteinkruid, paarbladig fonteinkruid, plat fonteinkruid, puntig fonteinkruid, rond sterrenkroos, rossig fonteinkruid, spits fonteinkruid, stomp fonteinkruid, stomphoekig sterrenkroos, stijve waterranonkel, teer vederkruid, watergentiaan, waterviolier, zittende zannichellia

	Vissen	bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, kroeskarper, kwabaal, paling, rivierdonderpad, riviergrondel, ruisvoorn, snoek, tiendoornige stekelbaars, vetje, zeelt
	Libellen	kanaaljuffer, plasrombout; (laagveenwateren:) bruine korenbout, gevlekte witsnuitlibel, glassnijder (kritisch), groene glazenmaker, grote roodoogjuffer (mijdt kroosloten en houdt niet van schoning), viervlek, vroege glazenmaker (kritisch), vuurjuffer
N14.03	Planten	aardbeiganzerik, amandelwolfsmelk, berghertshooi, blaasvaren, bleek bosvogeltje, bleeksporig bosviooltje, bleke zegge, borstelkrans, bosbingelkruid, bosboterbloem, bosdravik, bosereprijs, bosgeelster, boslathyrus, bosmuur, bosroos, boszegge, bottelroos, bruinrode wespenorchis, christoffelkruid, daslook, dichte bermzegge, donderkruid, donkersporig bosviooltje, eenbes, eenbloemig parelgras, fraai hertshooi, geelgroene wespenorchis, gele anemoon, gele kornoelje, gele monnikskap, gevlekt hertshooi, gewone bermzegge, groene bermzegge, grote keverorchis, gulden boterbloem, heelkruid, klein heksenkruid, herfsttijloos, hokjespeul, kleine kaardebol, knollathyrus, knolribzaad, kraagroos, kruidvlier, kruisbes, kruisbladwalstro, lansvaren, lievevrouwebedstro, mannetjesorchis, muskuskruid, rood peperboomje, ruig hertshooi, ruig klokje, ruwe dravik, schedegeelster, slanke sleutelbloem, stengelloze sleutelbloem, stijve naaldvaren, stijve steenraket, tongvaren, torenkruid, tweestijlige meidoorn, viltroos, vingerzegge, vliegenorchis, vogelnestje, wegedoorn, welriekende agrimonie, wild kattekruid, winterlinde, wit bosvogeltje, witte engbloem, witte rapunzel, zwartblauwe rapunzel
	Broedvogels	appelvink, boomklever, boomleeuwerik, fluiters, groene specht, kleine bonte specht, middelste bonte specht, nachtegaal, wielewaal, zwarte specht
N12.06	Broedvogels	bosrietzanger, geelgors, grasmus, grauwe klauwier, kneu, nachtegaal, paapje, putter, roodborsttapuit, spotvogel, sprinkhaanzanger

5.2 Invloed van herontwikkeling op bestaande natuurwaarden

De verschillende mogelijkheden voor herontwikkeling in het gebied zijn hieronder gespecificeerd. Per punt zal globaal ingegaan worden op de invloed op de natuurwaarden in het gebied. Houd er hierbij rekening mee dat geen volledig beeld geschetst wordt, aangezien slechts een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd is, en vervolgonderzoek nog plaats dient te vinden (zie ook bijlage 1). Welke soorten in betreffend aanvullend onderzoek onderzocht dienen te worden, zal afhangen van de voorgenomen plannen. Mitigerende en compenserende maatregelen zullen dan ook (deels) afhangen van welke beschermde soorten aangetroffen worden in het gebied. Het terugbrengen van de Hateboer en het creëren van een verbinding tussen de Stadbroekermolen en het gebied zal naar verwachting een bescheiden effect hebben op de recreatie in het gebied, gezien deze met name een cultuureducatieve functie hebben.

Stimuleren van biodiversiteit en structuurvariatie

Het stimuleren van de biodiversiteit en structuurvariatie in de breedste zin van het woord, heeft uiteraard een gunstig effect voor soorten die reeds voorkomen in het gebied, alsook soorten waarvoor momenteel geen habitat beschikbaar is in het gebied. Structuurvariatie kan onder andere gerealiseerd worden door een deel van het gazon om te vormen tot natuurlijk grasland, het gefaseerd maaien of begrazen en eventueel verschrallen van graslanden, het aanleggen van lijnvormige elementen als bomenrijen, houtsingels en takkenrillen, het

(wederom) laten meanderen van de beek, de huidige bebouwing en parkeergelegenheid (deels) te verwijderen en ecologisch waardevol groen terug te brengen, exoten als Japanse duizendknoop actief te bestrijden, en door richtlijnen voor het gebied op te stellen waar soorten baat bij hebben, als toegang enkel tussen zonsopgang en zonsondergang, zoveel mogelijk voorkomen van nachtelijke verlichting en loslopende honden enkel toe te laten in een daarvoor bestemd hondenuitlaatveld, of geheel te verbieden.

Zwemfunctie behouden dan wel terugbrengen

Indien een zwemfunctie teruggebracht wordt in het gebied, kan ervoor gekozen worden om een natuurlijke zwemplas te realiseren, of de nieuwe bebouwing natuurinclusief te ontwikkelen. Er zijn veel mogelijkheden om voor verschillende soorten broed-, foerageer- dan wel schuilmogelijkheid te realiseren. Een aantal mogelijkheden die een gunstig effect hebben op in de omgeving voorkomende broedvogels, vleermuizen, ongewervelden en grondgebonden zoogdieren zijn de aanleg van een groen sedumdak, het realiseren van groene gevels aan de bebouwing, het creëren van ecologisch waardevol groen rondom de zwemgelegenheid en de parkeergelegenheid, het inbouwen van kasten voor bijvoorbeeld huismus en vleermuizen en het plaatsen van insectenhôtels of andere faunavoorzieningen. Ecologisch waardevol groen bestaat bijvoorbeeld uit besdragend en nectarrijk struweel, heggen die als lijnvormig element kunnen dienen, inheemse kruiden en vaste planten passend bij het gebied, en de aanplant van inheemse (liefst nectarrijke of besdragende) bomen.

Het behouden van waardevolle houtopstanden

Waardevolle houtopstanden kunnen om verschillende redenen waardevol geacht worden: vanwege monumentale waarde, beeldbepalende waarde, cultuurhistorische waarde, dendrologische waarde, natuurwaarde en zeldzaamheid. Bomen van natuurwaarde dienen beschermd te worden doordat er zeldzame planten of dieren in leven. Voor zover bij Econsultancy bekend, is hier geen sprake van in het gebied. Het behoud van waardevolle houtopstanden is gunstig voor de natuurwaarden, mits het inheemse houtopstand betreft, of houtopstand met anderszins ecologische waarde, bijvoorbeeld in de vorm van broedgelegenheid of voorzien in nectarbehoefte.

Het laten meanderen van de beek

Wanneer een beek meandert, kunnen meanderlussen afsnijden, waardoor eilanden en zijbeekjes ontstaan. Op deze manier verandert en verjongt het landschap onafgebroken. Een grote verscheidenheid van planten en dieren is aangepast aan deze dynamiek, en zorgt voor een rijke schakering aan biotopen. Bomen in de beek versnellen het meanderproces. Het eerdere omleggen van de beek heeft ervoor gezorgd dat het meanderen voor een groot deel verdwenen is. Rechte lopen herbergen wegens minder structuurvariatie en een snellere afvoer van water, slechts een deel van de oorspronkelijke flora en fauna. Wanneer de beek wederom kan meanderen, zal dit dan ook een zeer gunstig effect hebben op de flora en fauna in het gebied. Een voorbeeld van een beschermde soort die hiervan profiteert, is de bosbeekjuffer. Buiten de ecologie, is het meanderen onder andere ook positief voor de waterhuishouding en om verdroging tegen te gaan.

Beheer en onderhoud om variatie in graslanden te behouden en versterken

Beheer en onderhoud van de verruigde graslanden is noodzakelijk om verbossing, en de daarmee gepaard gaande afname in structuurdiversiteit in het gebied, te voorkomen. De graslanden kunnen ecologisch beheerd worden, bijvoorbeeld door middel van gefaseerd maaien of begrazen, en door het verschrallen van de graslanden. Als verschrallingsbeheer een aantal jaar toegepast wordt, verandert het grasland van uitzicht en

soortensamenstelling. Op deze manier kan een voedselrijk grasland op termijn omgevormd worden naar een voedselarm (bloemrijk of schraal) grasland.

Realiseren van een (lichte) economische en maatschappelijke ontwikkeling

Het gebied waar de herontwikkeling gewenst is, wordt momenteel gebruikt als sportlocatie, camperplaats en parkeergelegenheid. Verder vindt recreatie door wandelaars plaats in het gebied, en wordt het ook gebruikt als hondenlosloopegebied. Het gebied wordt door de gemeente Sittard-Geleen echter niet aangemerkt als hondenlosloopegebied (bron: ArcGis). Een deel van het gebied bestaat uit een ligweide met enkele bomen, twee buitenzwembaden en speelgelegenheid. Deze onderdelen van het gebied hebben slechts een zeer beperkte ecologische waarde. Echter hebben de beek, bosschages, bomenrijen, houtsingels, verruigde graslanden en de oevers van de Visvijver wel ecologische waarde. Zoals in hoofdstuk 4 omschreven, kan een diversiteit aan soorten gebruik maken van deze elementen, bijvoorbeeld als nestlocatie, foerageer- of schuilgelegenheid, of verblijfplaats.

Bij een toekomstige ontwikkeling, dient rekening gehouden te worden met de bestaande natuurwaarden in het gebied. Naast rekening houden met de natuurwaarden kan er ook ingezet worden op het versterken van de natuurwaardes. Hier wordt in paragraaf 5.3 verder op ingegaan.

Bij het vervolgonderzoek dat wordt aanbevolen vanuit de quickscan Wet natuurbescherming (bijlage 1), volgen mogelijk voorschriften en maatregelen met betrekking tot de bestaande natuurwaarden in het gebied zelf, en het aangrenzend gelegen gebied de Schwienswei. Voorbeelden van te treffen maatregelen zijn het aanhouden van een verstoringsafstand ten opzichte van beschermde functies, de aanleg van een (groene) bufferzone, het ontoegankelijk maken van delen van het gebied, verbieden van toegang na zonsondergang en voor zonsopkomst, en/of het beperken van nachtelijke verlichting. De invulling van dergelijke maatregelen kan verder bepaald worden naar aanleiding van de resultaten van het vervolgonderzoek, in combinatie met de uiteindelijke plannen.

Met betrekking tot een aantal schuwe of verstoringgevoelige soorten is intensieve recreatie met name in het gebied de Schwienswei niet wenselijk. Aanbevolen wordt dan ook om een sterke toename in recreatie in betreffend gebied te voorkomen, door de plannen dusdanig in te richten dat deze geen negatief effect zullen hebben op de Schwienswei. Hiervoor dienen specifieke maatregelen uitgewerkt te worden, waarvan een aantal mogelijkheden reeds benoemd worden in onderhavig rapport. Echter dient hierbij wel in gedachten gehouden te worden, dat een deel van het gebied waar de herontwikkeling gewenst is, reeds weinig ecologische waarde heeft, en de verruigde graslanden zonder passend beheer uiteindelijk zullen verbossen, waarmee een deel van de variatie in het gebied verdwijnt. De ecologische waarde van dit gebied, alsook het grotere gebied, kan dan ook verhoogd worden door het treffen van maatregelen, zoals die die hierboven benoemd worden. Hierbij is het van belang dat bepaalde maatregelen getroffen worden, als het deels ontoegankelijk maken van het gebied voor recreanten, het verbieden van toegang na zonsondergang en voor zonsopgang en het verbieden van loslopende honden. Verder kan ervoor gekozen worden om enkel zandige paden te realiseren, of het gebied deels als struinnatuur in te richten. De aanleg van verharde wegen door het gebied wordt onwenselijk geacht, aangezien daarmee de verstoring erg toeneemt.

5.3 Mogelijke maatregelen ten behoeve van biodiversiteit

In het gebied kunnen diverse maatregelen getroffen worden ter bevordering van de biodiversiteit. De plannen zijn globaal uitgewerkt, per soortgroep.

In de Visvijver zijn een aantal soorten vissen aanwezig, welke een negatieve invloed hebben op de biodiversiteit. Er kan voor gekozen worden om de vissen uit deze vijver te verwijderen om op deze manier de soortenrijkdom van onder andere macrofauna, vaatplanten, amfibieën en insecten te bevorderen.

Broedvogels

Ten behoeve van broedvogels kunnen verschillende maatregelen getroffen worden. Een aantal voorbeelden worden hieronder benoemd. Let erop dat het enkel voorbeelden betreft, en dat geen compleet beeld geschetst wordt van alle mogelijkheden:

- De aanleg van takkenrillen door het gebied biedt broedgelegenheid aan algemene soorten als winterkoning en heggenmus;
- Voor een aantal soorten kunnen nestkasten geplaatst worden aan bestaande bomen, of op palen. Denk hierbij aan soorten als torenvalk, bosuil, grote bonte specht, boomkruiper, grote gele kwikstaart en mezen;
- Soorten als ijsvogel en grote gele kwikstaart zullen daarnaast baat hebben bij een meanderende beek, indien deze dusdanig wordt ingericht dat beschutting aan de oevers aanwezig is;
- In de nabijheid van water kan tevens een oeverwaluwand gerealiseerd worden. De oeverwaluw is een weinig verstoringgevoelige soort en komt bijvoorbeeld ook tot broeden op bouwplaatsen;
- Bloemrijke, schralere graslanden zijn tevens van belang voor vogels, onder andere vanwege de rijkdom aan ongewervelden, als vanwege de aanwezigheid van broedgelegenheid. Deze voorzien vervolgens roofvogels ook weer van voedsel. Hierbij is het wel van belang dat deze graslanden niet of enkel buiten het broedseizoen toegankelijk zijn voor recreanten en honden;
- Grondbroeders als scholekster en verschillende meeuwensoorten kunnen gebruikmaken van eventueel te realiseren sedumdaken om op te broeden;
- Middels natuurinclusief ontwikkelen kan daarnaast broedgelegenheid gerealiseerd worden voor soorten die nu slechts incidenteel of niet voorkomen in het gebied waar de herontwikkeling gewenst is. Denk hierbij aan een soort als huismus.

Het is daarnaast wenselijk om specifieke maatregelen te treffen voor de soorten met een ongunstige staat van instandhouding (zie ook tabel 4.1). In tabel 5.2 zijn mogelijke maatregelen voor deze soorten weergegeven. Een aantal van de soorten zal profiteren van de aanleg van bloemrijke, schrale, extensief beheerde graslanden.

Tabel 5.2. Overzicht van Rode Lijst broedvogels en mogelijk te treffen maatregelen.

Rode Lijst soorten	Mogelijke maatregelen
Grauwe vliegenvanger	Realiseren van bloemrijke, schrale graslanden Scheppen van ouder, afwisselend, stuctuurrijk bos met veel ruimte in de kroonlaag Laten staan van dode bomen of stammen
Grote lijster	Realiseren van bloemrijke, schrale graslanden Zorg voor veel variatie in het landschap
Koekoek	Realiseren van bloemrijke, schrale graslanden Zorgen voor halfopen gebied
Torenvalk	Realiseren van extensief beheerde graslanden Plaatsen van torenvalknestkast
Wielewaal	Realiseren van vochtig loofbos

Verder kunnen maatregelen getroffen worden voor een aantal kwalificerende soorten van de natuurbeheertypen. Deze soorten kunnen daarmee aangetrokken worden tot het gebied, of het habitat wordt optimaler geschikt. In tabel 5.3 zijn mogelijke maatregelen voor deze soorten weergegeven. De spechtensoorten zullen profiteren van het behouden van oude loofbomen. Verder zullen een aantal soorten profiteren van het ophangen van voor deze soorten specifieke nestkasten. Tenslotte zullen een aantal soorten profiteren van de aanplant van specifieke bomen of struiken, en de aanleg van natuurlijke graslanden.

Tabel 5.3. Overzicht van kwalificerende broedvogels met mogelijk te treffen maatregelen.

Rode Lijst soorten	Mogelijke maatregelen
Appelvink	Aanplant van fruitbomen of Spaanse aak Behouden van oude bomen en struiken
Boomklever	Boomkleverkasten ophangen aan bomen Bomen met holten behouden
Fluiter	Behouden van bosschages
Geelgors	Realiseren en behouden van heggen en houtwallen met een dichte laag struiken en goed ontwikkelde kruidlaag en kruidenrijke zomen Realiseren van kruidenrijke overhoekjes
Groene specht	Oude loofbomen behouden Spechtenkasten ophangen aan bomen
Keep	Diverse houtopstand realiseren (beuk, els, lariks, Spaanse aak) Realiseren van vogelakker
Kleine bonte specht	Oude loofbomen behouden
Middelste bonte specht	Oude loofbomen behouden

Wespendief	Realiseren van gevarieerd bosgebied, afgewisseld door natuurlijke graslanden Beperken van menselijke verstoring
Wielewaal	Realiseren van vochtig loofbos

Vleermuizen

Ten behoeve van vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden. Een aantal voorbeelden worden hieronder benoemd. Let erop dat het enkel voorbeelden betreft, en dat geen compleet beeld geschetst wordt van alle mogelijkheden:

- Vleermuizen zullen profiteren van de aanleg van een meanderende beek, aangezien deze zowel voorziet in voedsel als in vliegroute voor vleermuizen;
- Bij natuurinclusief ontwikkelen kunnen inbouwkasten en/of externe kasten gerealiseerd worden, verder kunnen aan bomen ook kasten opgehangen worden. Het is ook mogelijk om de bebouwing dusdanig te ontwikkelen dat ruimte in de spouw of onder het dak vrij blijft, waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. Tenslotte is het ook mogelijk om vleermuispaalkasten te plaatsen in het gebied. Deze dienen zoveel mogelijk in de directe omgeving van lijnvormige elementen geplaatst te worden, om ingebruikname te bevorderen. Hiermee kunnen de mogelijkheden voor verblijfplaatsen uitgebreid worden;
- Het behouden/laten staan van dode bomen, zolang de veiligheid dit toelaat. Dode, holle bomen bieden bij uitstek verblijfgelegenheid aan vleermuizen;
- Zoveel mogelijk voorkomen van nachtelijke verlichting, om verstoring van vliegroutes, verblijfplaatsen en foerageergebied te voorkomen. Indien gebruik gemaakt dient te worden van verlichting, gebruik maken van vleermuisvriendelijke (amberkleurige) verlichting, liefst met bewegingssensor;
- Aanleg van bloemrijke graslanden, omdat deze vleermuizen tevens voorzien van voedsel in de vorm van ongewervelden;
- Extra bomenrijen of anderszins groene lijnvormige structuren realiseren op het terrein, liefst op donkere plekken, waar vleermuizen gebruik van kunnen maken om te foerageren en als vliegroute.

Grondgebonden zoogdieren

Ten behoeve van grondgebonden zoogdieren kunnen verschillende maatregelen getroffen worden. In tabel 5.4 worden mogelijkheden benoemd voor een aantal in het gebied voorkomende grondgebonden zoogdieren. Voor een aantal soorten zal het laten meanderen van de beek een gunstig effect hebben. Verder zal de aanleg van kruidenrijk grasland voor een aantal soorten gunstig zijn. Voor grondgebonden zoogdieren is het daarnaast belangrijk om nachtelijke verstoring zo veel mogelijk te voorkomen, aangezien veel soorten avond- en nachtactief zijn. Voor kleine marterachtigen kunnen specifieke landschapselementen gerealiseerd worden (tabel 5.4), deze

kunnen vervolgens tevens gebruikt worden door prooidieren als muizen, wat wederom een positief effect heeft op de grotere fauna.

Tabel 5.4. Overzicht van grondgebonden zoogdieren in het gebied, met mogelijk te treffen maatregelen.

Soort	Mogelijke maatregelen
Bever	1. Laten meanderen van beek en aanplant van inheems zacht loofhout nabij beek 2. Natuurlijk inrichten van de oevers van de beek 3. Zorgen voor vergaafbare oevers 4. Realiseren van natuurlijke moeras- en oeverbegroeiing 5. Toegang nabij watergangen enkel tussen zonsopgang en zonsondergang 6. Te behouden bomen inrasteren, om vraatschade te voorkomen
Das	1. Aanleggen van (lijnvormige) beplantingen en (hoogstam)boomgaarden 2. Aanleggen van (bloemrijk) grasland dat gefaseerd gemaaid wordt 3. Toegang enkel tussen zonsopgang en zonsondergang 4. Zorgen voor zo min mogelijk nachtelijke verlichting
Eekhoorn	1. Aanplant van noten- en besdragende bomen en struiken
Haas	1. Aanleg van kruidenrijke graslanden 2. Bepaalde delen van het gebied ontoegankelijk maken voor recreanten en honden
Otter	1. Zorgen voor voldoende dekking en rust in oeverzones van water 2. Realiseren van struweel en bomen op oevers te meanderen beek
Ree	1. Aanleg van kruidenrijke graslanden 2. Toegang enkel tussen zonsopgang en zonsondergang 3. Bosschages behouden en ontoegankelijk houden/maken 4. Zorgen voor zo min mogelijk nachtelijke verlichting
Kleine marterachtigen	1. Landschapselementen realiseren als groene oevers, houtwallen, hagen, takkenrillen, bosranden, struweel, hoge graslandvegetatie, boomgaarden, rommelhoekjes, (wilgen-)singels, graften en steilranden, greppels en rietlanden

Amfibieën en vissen

Ten gunste van amfibieën zouden poelen met natuurvriendelijk ingerichte oevers gerealiseerd worden. Het laten meanderen van de beek en daarbij natuurlijke oevers creëren, werkt tevens ten gunste van amfibieën en vissen. Doelsoorten als zeelt, tiendoornige stekelbaars en riviergrondel kunnen profiteren van dergelijke maatregelen. Het is daarbij van belang dat op de oevers voldoende schuilgelegenheid voorhanden is, zoals struweel, takkenrillen en overige hoger opgaande begroeiing. Voor de visvijver geldt dat ervoor gekozen kan worden om de soorten die niet-inheems zijn, of een negatief effect hebben op de lokale flora en fauna, te verwijderen.

Reptielen

Reptielen hebben baat bij het realiseren van geleidelijke overgangen tussen bos en open gebied, stenenhopen, takkenrillen en -hopen en hoger opgaande begroeiing. Voor ringslang kunnen daarnaast broeihopen aangelegd worden. Voor meer informatie wordt verwezen naar de informatie vanuit Stichting RAVON (www.broei-hopen.nl).

Ongewervelden

Maatregelen zoals het realiseren van bloemrijke, schrale graslanden en het natuurinclusief ontwikkelen van bebouwing, hebben tevens een gunstig effect op ongewervelden. Voor een aantal bijzondere, specifieke soorten zijn in tabel 5.5 maatregelen gespecificeerd. Het betreft soorten als vliegend hert, iepenpage, kleine parelmoervlinder, bosbeekjuffer en kwalificerende soorten voor de nabijgelegen natuurdoeltypen. Hierbij is gekozen om maatregelen voor een aantal specifieke soorten toe te lichten, echter zullen veel meer soorten ongewervelden profiteren van dergelijke maatregelen. Voor vliegend hert is het van belang dat oude en afgestorven bomen in het gebied aanwezig mogen blijven. Verder kunnen oude eiken of eikenstronken vrijgezet worden, of kunnen kunstmatige broedhopen op zuidgeëxposeerde plaatsen aangelegd worden. Voor iepenpage kunnen inheemse iepen aangeplant worden, zoals gladde iep of ruwe iep. De soort heeft niet veel waardplanten nodig, om een populatie te kunnen vormen. Voor soorten als kleine parelmoervlinder, argusvlinder, bruin zandoogje en hooibeestje, werkt de aanleg van schrale, bloemrijke graslanden met gefaseerd en extensief beheer, bevorderend. Voor veel vlinders heeft het de voorkeur dat in de omgeving van deze graslanden bosranden of struweel aanwezig zijn. Onder andere voor libellen, zal het meanderen van de beek en het natuurlijk inrichten van de oevers een gunstig effect hebben. Voor een aantal soorten is het van belang dat zowel beschutte plekken, als zonnige plekken in de beek aanwezig zijn. Van deze maatregelen zullen tevens andere ongewervelden sterk profiteren.

Vaatplanten

Door middel van de realisatie van extensief beheerde graslanden, kan kruiden- en faunairijk grasland gecreëerd worden. Bij een goede kwaliteit, wordt deze gekenmerkt door een variatie in structuur (ruigte en plaatselijk struweel, hogere en lagere vegetatie) en een kruidenrijke graslandbegroeiing die rijk is aan kleine fauna. Hiermee kunnen kwalificerende doelsoorten als echte koekoeksbloem, gewone margriet, grote ratelaar, klein vogelpootje, muizenoor, spits havikskruid, witte munt en kamgras teruggebracht of bevorderd worden in het gebied.

De dynamiek, variatie en biodiversiteit in de bosschages kan bevorderd worden middel van kap, begrazingsbeheer en inbreng van strooiselverrijkende soorten. Met aanvullende bosverjongingsactiviteiten met primair lokaal gewenste inheemse boom- en struiksoorten wordt een nieuwe gewenste bosgeneratie met ecologische waarde gerealiseerd. Hiermee kunnen doelsoorten als bochtige klaver, gewone salomonszegel, lelietje-van-dalen en valse salie bevorderd worden in het gebied.

6 SAMENVATTING

In het rapport is ingegaan op het historisch en huidig gebruik van het gebied, en de verschillende mogelijkheden voor herontwikkeling (hoofdstuk 2). Aanvullend onderzoek naar aanleiding van de quickscan Wet natuurbescherming in bijlage 1, dient meer inzicht te bieden in de te treffen maatregelen in het kader van de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 3). Verder kunnen extra maatregelen getroffen worden voor bij het gebied passende, bijzondere en zeldzame (doel)soorten (hoofdstuk 4), waarmee zowel bij de herontwikkeling als in het gebied de Schwienswei een ecologische meerwaarde gecreëerd kan worden (hoofdstuk 5). Hierbij is het wel van belang dat voldoende mitigerende maatregelen getroffen te worden, om verstoring en vernietiging van natuurwaarden te voorkomen (hoofdstuk 5).

Houd er hierbij rekening mee dat onderhavig rapport een eerste scan betreft van de natuurwaarden en mogelijk te treffen mitigerende en versterkende maatregelen, en geen vlakdekkend overzicht biedt.

BRONNENLIJST

BIJ12 (2017). Kennisdocument Bever *Castor fiber*. Versie 1.0, juli 2017. Geraadpleegd op 15 juni 2023, van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-001-Kennisdocument-Bever-1.0.pdf>.

BIJ12 (2017). Kennisdocument Das *Meles meles*. Versie 1.0, juli 2017. Geraadpleegd op 15 juni 2023, van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-003-Kennisdocument-Das-1.0.pdf>.

Gemeente Sittard-Geleen (26 juni 2013). Beheersverordening Euregionaal Sport- en Congrescentrum Sittard. Datum: 21 mei 2013, projectnummer: 120382. Geraadpleegd op 6 juni 2023, van https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.1883.BVESCO-VA01/t_NL.IMRO.1883.BVESCO-VA01_index.pdf.

Gemeente Sittard-Geleen (z.d.). Hondenspeelweides en -losloopegebieden in Sittard-Geleen. Geraadpleegd op 14 juni 2023, van <https://sittard-geleen.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=7f5fb47dc55548609e23f171c47e813c>.

Gemeente Sittard-Geleen en bureau Verbeek (28 september 2021). Oude zwem- en sportlocatie, concept natuur- en landschapvisie.

Heuts, P. G. M. (2007). Effecten van benthivore vissen, met name Karper (*Cyprinus carpio* L.), op de waterkwaliteit. Een literatuuronderzoek.

La Haye, M., D. L. Bekker, R. Delbroek en R. Janssen (2022). De wasbeer in Limburg, periode 2019 – 2022. CONCEPT. Rapportnr. 2022.09. Zoogdiervereniging/Bionet Natuuronderzoek, Nijmegen/Stein.

Landschapspark de Graven (z.d.). Schwienswei fase 1 | 2001. Geraadpleegd op 8 juni 2023, van <https://web.archive.org/web/20130826070442/http://www.degraven.nl/project-5.htm>.

Provincie Noord-Brabant (2017). Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming. Rapportnr. 2017.32. Rapport van de Zoogdiervereniging, in opdracht van de provincie Noord-Brabant.

Geraadpleegde websites

www.ark.eu
www.bij12.nl (gegevens faunazaken en faunaschade)
www.boerenbunder.nl (gebruik agrarische percelen)
www.bagviewer.nl (basisregistratie adressen en gebouwen)
www.broeihopen.nl (informatie aanleg broeihopen voor ringslang)
www.broloket.nl (bodemgegevens)
www.legendageomorfologie.wur.nl (geomorfologie bodem)
www.ndff.nl (verspreidingsgegevens soorten)
www.portal.prvlimburg.nl (atlas Limburg)
www.nvwa.nl (Unielijst Invasieve Exoten)
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
www.topotijdreis.nl (historisch gebruik percelen)
www.verspreidingsatlas.nl (verspreidingsgegevens soorten)
www.visitzuidlimburg.nl (gegevens Schwienswei)
www.zoetwatervissen.com (gegevens Visvijver Sittard)
www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of voortplantingsplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Broedseizoen

Voor het broedseizoen staat in de wet geen vaste periode. De looptijd verschilt per soort en varieert per jaar. Veel vogelsoorten broeden ongeveer tussen 15 maart en 15 augustus.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/NNN hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/NNN, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of voortplantingsplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitattype als de omstandigheden waarin de soort of het habitattype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitattype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kan oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrend beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is bedoeld om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Een mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Wet natuurbescherming significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Voortplantingsplaats of rustplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of voortplantingsplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foeragegebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Buiten de kraamperiode worden deze door groepjes vrouwtjes en jongen gebruikt, in de kraamperiode door individuele mannetjes.